

SĂMĂNĂTORUL

Revistă Literară Săptăminală

Supt îngrijirea d-lor :

O. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

- M. SADOVEANU. — Zamfirița (schiță).
NATALIA IOSIF. — Povestea podgoriei (poezie).
G. VILSAN. — Drum spre vie.
ST. O. IOSIF. — Chef pe lună (poezie).
CATON TEODORIAN. — Aiurea (nuvelă).
M. PAL. — Săptămîna Dramatică.
SMARAND BRĂNIȘTEANU. — Boerii Giulești (schiță).
A. MIREA. — Cronica Veselă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :	ABONAMENTUL ANUAL :
În țară 20 bani	În țară 10 lei
În străinătate 25 „	În străinătate . 12 „

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 10 lei

În străinătate 12 »

ZAMFIRIȚA

Ei, cum vă pare coliba asta de stuh? zise căpitanul uitându-se la noi cu ochii luminați de văpăile focului. Fericirea și frumusețea n'au o valoare în sine, — și făcu un gest ușor, cu trei degete de la mâna dreaptă, de la barba-i castanie înspre noi; vă rog să mă credeți că n'au o valoare în sine. Azi am mers atâtea ceasuri pe drumuri neprunduite, cărind cu cizmele de la un loc la altul ocale de noroi; ne-am ridicat umerile pînă la urechi supt o burniță subțire și rece... Așa se întâmplă la vreme de toamnă. Și de aceia sintem fericiți, vra să zică, într'o colibă de stuh, lingă un foc de găteje. Bucata ceia de carne care se învîrte și sfîrîie lingă jar are o valoare extraordinară! Avem cîteva sticle de vin. La urmă putem să facem și niște ceaiuri ca acele, — cînd om bea o să închidem pe jumătate ochii prin aburii parfumați și o să ne gîndim la alte vremuri... Putem să zicem că am apucat pe Dumnezeu de un picior. Eū pot să mai adaog că în asemenea împrejurări măi cu ușurință pot deslega problemele filosofice.

Iată, ne simțim bine pe paturile de fin mirositor în jurul flacărilor. Afară învăluie vîntul; s'aud și tremurările ploii. Vorbind și gîndindu-mă, parcă mă cobor pe niște cărări uitate în suflet, și parcă ici-colo se face lumină, și dintr'odată ceva uitat se deslușește, — și aceasta se numește o istorie veche. În vremea ei, atunci, întîmplarea a fost oarecare; a trecut spre veșnicia lucrurilor omenești, și și-a ales și ntr'un colț de suflet o căsuță mititică și neînsemnată. Ș'acuma dintr'odată întîmplarea se lumirează, acuma e alta, acuma o privesc zîmbind cu mirare, cu părere de rău, cu melancolie... Dar eū știu? poate să fi fost și așa cum am să v'o povestesc.

Dar o întîmplare tristă nu-î; e o întîmplare de la manevre.

Sînt de atunci cincisprezece ani. Eram la manevre prin ținutul Tecuciului; eram ofițer tînăr, cam subțirel și cam slăbuț. După o zi lungă de marș, după lupte furioase, după pîrîirile puștilor și bubuitul tunurilor, eram sfîrșit. Dar nu știu cum s'a făcut că pe înnoptate, cînd am intrat într'un sat, oamenii, din truda cea mare, au întors-o într'o veselie ș'un chef de vorbă, ceva strașnic. Prin ogrăzile sătenilor ardeaū focuri, aproape pretutindenî fierbea mustu'n zăcători, — și unde n'au început a murmura fluere și a porni jocuri... Abia intraseră oamenii în cantonamente, își puseră într'un colț ranițele și puștile,

luară din mîinile gospodarilor cofăelele și oalele de must și se răcoriră, după aceia prinseră a țirii mărunț din picioare, apucîndu-se de după cap, și amestecînd în briele lor și gospodarî, și neveste, și babe și moșnegi.

Mi-a trecut și mie oboseala. Pe-atuncea eram tînăr, n'aveam burtă, nici reumatism. Ofițerii se făcuseră nevăzuți. Aveam un colonel, Dumnezeu să-i dea sănătate. Atuncea a știut ce-a făcut. «Domnilor! sinteți liberi. Toată lumea se poate veseli...»

Bine, liberi. Dar eu mai tînăr, eu nou în regiment, fără prietini, într'un ținut pe care nu-l cunoșteam, și drept să vă spun și cam sfios, ce puteam să fac? Eșii din cuartir, după ce mă răcorii cu apă rece, și începui a umbla pe ulițele satului. După trudă mare, nu ți-î tocmai foame.

Prin sat, focuri pretutindenî. Auzeam duduital jocurilor și vedeam umbre negre prin lumina flăcărilor. La școală, în balcon, într'o lumină vioaie, văd ofițeri. Să intru? Să nu intru? Stătuî la îndoială o clipă. Apoi pornii mai departe. La popă, iar petrecere. La curte, — acolo era colonelul, cu maiorii, acolo era lucru strașnic... Am apucat-o și eu la întîmplare; rămînea satu'n urmă cu zvoana lui. Deodată mă opresc. O trăsură cu doi cai mă ajunge din urmă. Cînd trecu pe lîngă mine, cine-va se ridică din dărătul vizitiului, deasupra poclitului lăsat și mă privi. Auzii un glas: «Stăi...» Se coborî un ofițer. Se recomandă: Tănăsescu, sublocotenent în rezervă.

«Am făcut cunoștință, zic eu vesel, sîntem dintr'același regiment».

— Da, domnule Iliș, zice rezervistul. Dar eu credeam că nu mă mai cunoști. Unde te duceai?

— Eu? nu mă duceam nicăeri. Umblam așa prin sat.

— Atuncea hai cu mine, numai dacă-ți face plăcere. Eu am niște rude care au venit aici la via lor, aproape... Facem numai doi kilometri. Cu trăsura sîntem acolo într'o clipă... Sînt oameni foarte primitori. Dacă vrei să mergi... Pot să-ți spun că n'ai să petreci rău... Încă n'ai văzut o petrecere moldovenească la vie... Aū trimes trăsura după mine... Mi-aū scris un bilețel, că pot s'aduc ș'un tovarăș...

— Bine, atuncea merg, zic eu vesel. Văd că prin părțile astea toată lumea petrece...

Mă suii în trăsură. Rezervistul era un baiat tare cum se cade.

«Am luat și pe Paraschiv, imi zise el. În muzica regimentului bate toba cea mare, — dar el, de felul lui, e lăutar de-aici, din partea locului...»

Paraschiv era un Țigănoiū mare și urit care-și bătea toba lui uriașă, foarte încrunțat, ca și cum îndeplinea una din sarcinile cele mai grele din lume. Acu sta pe capră ghemuit lîngă vizitiū.

Prin'noapte, într'o vie care trebuie să fi fost foarte întinsă, se zărea o cramă luminată, puternic.

«Acolo mergem...» zise tovarășul meu.

Și vorbeam veseli, ne întrebam de rudenii, de orașele unde-am copilărit. În cîteva minute mă simțiî bine ca cu un prieten vechiū. Bun băet era Tănăsescu acela. Din noaptea aceia nu l'am mai văzut.

Nici nu știu cînd am ajuns. Deodată m'am văzut în lumină într'o mulțime de fețe vesele.

Tovarășul meu mă recomanda. Întindea mîna spre mine, pe urmă spre alt cineva. Spunea o mulțime de nume; nici nu le auzeam. Stăpîinii locului, un boer nalt cu barbă mare, albă, ș'o cucoană mititică și grasă, mi-au spus o mulțime de vorbe bune, pe urmă m'au luat de mîna și m'au așezat undeva la masă.

«Stai lîngă fetița noastră, lîngă Zamfirița, îmi zise rîzînd bătrînul.

În jurul meu era lumină puternică și de la luminările care o fereau în sfeșnice cu glob, și de la cele două focuri care ardeau aproape. Un miros plăcut de puii fript îmi gîdila nările, și din cînd în cînd piereau la o mlădiere ușoară de vînt ce aducea din umbră mirosul mustului care fierbea. Supt bolta înaltă de arbori, în seara liniștită, se amestecau glasurile. Vorbea toată lumea și mîncea. Erau fețe oăchese, erau obrazuri albe; erau tineri, erau bătrîni; nu știam numele nimănui. Dar toți se uitau cu prietenie la mine.

Pretrecerea era în toiuri. Se ridicau foarte des toasturi.

«Matale trebuie să-ți fie foame...» zise lîngă mine duduia Zamfirița.

Și îndată se sculă de la locul ei, și cit ai bate în palme se întoarse cu un pui fript. Mi-l așeză cu gingășie dinnainte. Îmi turnă și un păhărel de vin. În adevăr îmi era foame. În adevăr îmi era și sete. Dar la fata gazdei tot mă uitam, — așa cum se cuvine. Aî, ce floare era fata gazdei, măi băeți!

Știi cît era de vioaie? Ca argintul viu. N'avea astîmpăr cît e picul. Și vorbea, și vorbea... Și-î sticleau ochii ca unui drac! Am pus de la o vreme furculița și cuțitul deoparte, am sorbit jumătate de păhărel de vin și am început să vorbesc și eu.

Acu era besnă în jurul meu. Paraschiv, cu doi danci în dosul lui, zicea din scripcă. Din cînd în cînd întindea gîtul și începea să cinte cu foc. Dar nimenea nu-l asculta. Un bătrîn mărunt, hazliu, cam cherchelit, se ridica din cînd în cînd cu păharu 'n mîna și închina cătră cei din jur. Acela era un adevărat poet. Toți se stricau de ris, cînd cuvînta el, în versuri.

Se întoarse într'un rînd spre stăpînă. Și Paraschiv tăcu. Bătrînul ridică zîmbind paharul:

«Cinstită gazdă, care ne dai vin

Pentru tine un pahar închin...

Să dea Dumnezeu să trăiești

Și via o sută de ani să stăpînești...»

Paraschiv strigă odată: ura!, apoi prinse a tremura pe vioară *Mulți ani trăiască*. Oaspeții nu mai puteau de bucurie și se uitau veseli și minunați la bătrînul cel mititel.

«Strașnic lucru! zise gazda. Bine, cucoane-Alecule, de unde le mai scoți?...»

Dar abia puseră mesenii paharele pe masă, și abia le umplură iar; — conu Alecu iar se ridică în picioare și mai vesel decît înaintea și începu să declame:

«Cinstiți boeri, apa asta de viță
S'o bem pentru frumoasa Zamfirița...
Și pe urmă să mîncăm plăcintă de migdale
Făcută de minuțele sale!...»

»Bravo!.. răcniră mesenii din toate părțile, bătînd din palme. Iar Zamfirița ridea înveselită lîngă mine.

«Să vie plăcinta, să vie plăcinta....» Și Zamfirița, sprintenă, porni s'aducă plăcinta de migdale făcută de minuțele sale.

Acu nu vă mai spun ce larmă s'a făcut cînd s'a mîncat asemenea lucru ales și ce versuri a mai rostit pînă într'un tîrziu conu Alecu. Știu că s'a băut și s'a mîncat cum n'am văzut de zilele mele. — Iar eū dintr'odată m'am amoreszat de duduia Zamfirița. Simțeam în piept o căldură dulce, cum stam alături de ea, și roiuri de cuvinte pătimașe și gingașe stăteau parcă gata să'mi sboare de pe buze către dînsa. Zîmbea lîngă mine, vorbea repede, parcă ciripea și lumina-î tremura în fulgi auriți în părul încrețit mărunț în jurul frunții. Nu știu ce i-am spus, nu știu ce-mi spunea; am uitat de atunci.

Știu că într'un tîrziu m'am uitat în juru-mi. Tovarășul meu Tănăsescu lămură la doi bătrîni, făcînd semne rotunde cu mînile, cum la manevrele din ziua aceia inamicul a fost prins între două focuri; coconu Alecu închina în versuri nu știu pentru a citeaoară; iar Paraschiv dintrodată începu să cînte un marș. Văd că toată lumea se scoală. Văd că toată lumea dă scaunele la oparte. Paraschiv pornește, și lumea după el.

«Așa-î obiceiul la petrecerile noastre...» Imi zise încet Zamfirița. Iar în mintea mea și'n sufletul meu dintr'odată se făcu o lumină, — și murmurai fără să vreau numele fetei de lîngă mine. De mult căutam eū un cuvînt frumos.

Șoptii: — «Zamfiriță, floare moldovenească...»

Nu știu dacă s'a uitat ea la mine, nu știu dacă s'a supărat. Mergeam alături în urma convoiului. Cînta în frunte Paraschiv cu foc, boerii trecuseră bulziș innainte și melodia acuma se auzea mai limpede în tăcerea viei întinse. Facle pilpiiău în două trei locuri, purtate de argați, vîrsînd pe cărări dungî singeroase. Făcurăm ocolul cramei, lăutarii cîntară la gîrliciul pivniței și coconu Alecu rosti pe negîndite cîteva versuri de ale lui; porniră cu toții apoi un fel de prohod în jurul zăcătorilor; se lăsară la vale încet, pe un drum trăgănat, printre butucii de viță. Faclele tremurau și lăutarii cîntau. Iar eū, lîngă față, amețit puțin, cu inima strînsă, șopteam așa de încet încît poate nici nu s'auzea: «Zamfiriță, floare moldovenească...» Nicî acum nu-mi dau seamă de unde soseau vorbele acestea și de ce le rosteam. Imi făceam apoi socoteala: Dacă i-ași lua acuma mîna, să i-o mîngîi încet, să i-o sărut prelung.... Poate s'ar apleca spre mine, poate m'ar privi, poate ași înțelege ceva din privirea ei... Simțeam un tremur în mine la gîndul că ași putea-o săruta. Imi ardea pleoapele și nu îndrăzneau să-mi întorc privirile.

Încet-încet, rămîneam în urmă. Se auzea larmă innainte, cîntecul răzbătea ca tremurarea unei coarde de aur, faclele păreau niște ochi cu gene de întu

neric. Și inima mi se muia ca o bucată de ceară și parcă mă durea, — lingă floarea moldovenescă.

Vorbeam despre altele acuma, nu știu despre ce vorbeam; și prohodul se opri. Il ajunserăm și noi. Ochiii Zamfiriței luceau ca niște nestemate, și luminii fugare îi descopereau fața, — o icoană într'un cadru întunecos.

Cred că n'ași mai nemeri viea aceia, în care s'au petrecut aceasta. N'am mai văzut pe nimeni dintre cei de-acolo. I-am uitat a doua zi. Numai la Zamfirița mă gîndeam în marșurile lungi și obositoare care au urmat și murmuram încet un cîntec, mergînd și gîndindu-mă. Poate și oftam, cîntînd:

De ți-ai face patu-afară
Eu m'ași face vînt de vară
Ș'ași veni la tine 'ndată
Să te văd cum ești culcată..
Cu fața cătră perete,
Cu gura arzînd de sete.
Fața vînturați o-ași,
Gura sărutați-o-ași!

Dar cîntecele-s cîntece. — Și abia acuma nu știu cum m'am coborît în tai-nițele ascunse unde se îngroapă amintirile. Nu pot să spun că-mi pare rău acu am nevastă și copii; dar mă gîndesc cum de mi-am adus aminte de toate așa de limpede, acuma cînd bate afară vîntul și pilpie în colibă focul... Și parcă-mi vine a ofta, — poate după tinerețe, poate după ceva ce-a fost odată...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MIHAIL SADOVEANU.

POVEȘTEA PODGORIEI

La frumoasa vieriță se 'ntîlnesc cărările
Diņ podgoria întinsă ce n'o prinzi cu zările
Și de-î soare, orî de-î lună, de se 'ngîină zorile,
Nu mai stă acolo cheful, nu mai tac viorile.

Care diņ cotro se 'ndrumă, li s'apriņd călcîiele,
Se cutremură pămîntul frămîntat cu briele,
Sorb avan, să-și stingă focul, pîņ' în fundul copului,
Jar îņ cramă curge vinul ca 'ņ vremea potopului.

II

La frumoasa vieriță s'au ascuns cărările...
Și podgoria-î uscată, de te prind ostările!..
Pe la corzi nu mai atîrnă vesel clădăriile,
Ca la boltă-acum paingul și-a 'ntîns pînzăriile...

Căci trecu prin deal odată, fluturîndu-și pletele,
 Craiul mîndru după care mor nebune fetele...
 Și 'ndrăgindu-l fără margini — ca să-i asle numile,
 A plecat de-atunci frumoasa să străbată lumile...

III

Ș'a tot mers precum îi fuse rostul jurămîntului...
 Peste mări, peste oceane, la capul pămîntului...
 Și'n America, departe, dînd de urma craiului,
 Se 'ntîlniră și 'și jurară veșnicia traiului...

S'a înțins apoi o nuntă, de curgeau cu miile
 La nuntași, și'n a lor cale, creșteaū toate viile...
 Săria Bacchus, nunul mare, numa'n capul horilor,
 Și țîșnea din vase vinul pîn' de-asupra norilor!...

IV

Astăzi iar pe dealul mîndru, din spre toate zările.
 La frumoasa vieriiă se 'ntîlnesc cărările...
 Și de-i soare, orî de-i lună, de se 'ngînă zorile,
 Nu mai stău acolo chefuri, nu mai tacu viorile...

NATALIA IOSIF.

DRUM SPRE VIE

... Vîntul îmi bate în față și îmi aduce miros de toamnă. Pămîntul s'a întărit ca piatra de atita secetă și te mirî cum printre buruenile prăfuite din marginea drumului mai răsar florile cicoarei. Sint atit de albastre și de dulci la vedere, în cît îți pare că a căzut o bucată de cer și s'a sfărîmat de-alungul șanțului.

Suflă vîntul, trec repezi umbrele norilor peste cîmpuri, puf de spină aleargă prin aer, — iar eū sint mulțumit și merg înnainte prin pulbere, plin de-o neașteptată putere și încredere în mine. Sint în stare să mă apuc de lucruri însemnate, cu gîndul că negreșit le voi îndeplini. De ce nu ține încrederea aceasta barim ciți-va ani din viața unui om?

Iată-mă la poala dealurilor, în marginea galbenei păduri al cărei freamăt îl auzî de departe. Mă așez supt ploaia de frunze a unui

paltin și aștept carul. Boii merg încet, cumiți, răscolind pulberea drumului. Săteanul stă neclintit în car.

Și cum intrăm în pădure, aerul și lumina și sunetul se schimbă. Nu mai e larga întindere a câmpiei cu larmă nelămurită, așternută supt cerul plin de nori alergători. Nu 'ți mai vine să mergi repede, adu-mecînd în vînt cu ochii în depărtări. Mă sui pe puținul fin din car și pornim sguduiți, pe un drumeac scădat într'o lumină gălbue ca de seară. Tufe se viră printre zăbrelele carului și mă îmboldesc. Pretutindenii sgomote nouă, pretutindenii mișcări neașteptate. Ramuri încărcate cu foi îngălbenite se clatină de-asupra mea, apoi la izbiriile roților carului se scutură ca miini pline de bani de aur care își risipesc comoara pe mine. Iată un arbore care a rămas încă verde, numai cu cîte-va frunze portocalii care se ascund în desiș ca niște fructe rare. Pe supt el o cărare cotește și se perde între tufe îmbrăcate în purpură atît de vie, că acolo aerul pare roșu. Plutește un miros tare, umed, de pădure pălită. Iar sus, cerul e atît de luminos, atît de adînc, că ai vrea să te ridici în sus, să te afunzi în el, neconținut, dincolo de nori, pînă te vei topi în nemărginirea innălțimilor. Și carul urcă împiedecîndu-se ici de o rădăcină, dincolo alunecînd cu roata scîrțitoare într'un fagaș. Boii au foi de aur între coarne.

Cu încetul simți melancolia pădurii. Pădurea își vede sfîrșitul și cîntîndu-și cîntecul durerii, așteaptă să i se smulgă podoabele, aurul și purpura veșmintului său, de la vîrfurile crengilor care s'au scaldat întreaga vară în soare, pînă la tufișurile care innăbușesc potecile. Simți nevoia să te așezi suspinînd supt un copac și să ascuți în plînsul foilor ce cad uimitoarea poveste a pădurii care se gîndește aiurită la primăvara și vara trecută atît de repede. Pădurea de obicei e mîndră, își ascunde sufletul. Toamna e singurul timp cînd suferința o face mai duiosă și mai prietenă oamenilor. Nu se mai aude freamătul viguros, măreț care mișca vîrfurile grele ale copacilor. Acum glasul i se face mai copilăros. Șoapte aleargă pripite de la pom la pom. Duc cu spaimă vestea morții. Foaia de ceară simte cum se desprinde de ramură; amețită se învirtește, dă să se apuce de o cracă mai groasă, de trunchiul copacului părinte, dar ușoară, tristă, atinge pămîntul. În curînd un vînt o va lua în stol și o va duce cu altele multe pe cine știe ce vilcea. O va topi ploile, va muri pierdută, neștiută de niminî. Și pădurea își vede pierînd toate frumusețile și nu-și mai poate ține durerea. Doritoare de mîngiere, își spune toată jalea călătorului la care odinioară privia cu atita întunecată mîndrie.

Eșim din pădure. Acum se văd coaste acoperite de vii verzi aproape vinete. În curînd ne plecăm pe supt ramuri de pruni, și iată-ne la gardul de mărăcină al viei.

Un cîne latră și un moș aleargă înaintea noastră. E un moș blind ca o oae, cu mustățile lăsate a oală, cu ochii buni. Ne urcăm pînă la căsuța lui și abia acum băgăm de seamă că o mare parte din vie e filoxerată. Staū butucii goi abia cu cîte o frunză prizărită ici-colo. Totuși a mai rămas cîte un petic neatins cu îmbelșugate foi în jurul aracilor. Ciorchinii atîrnă cu boabele umflate, strivindu-se una pe alta, de un galben străveziu par'că ar fi pline de miere. Cită frumusețe și sănătate într'un strugure! Mîncăm ciți-va ciorchini, apoi moșul ne dă pere mari, galbene. Cu miinile cleioase de zahărul lor, ne urcăm pe subt nucii uriași pînă spre culme. Toată țara Jiului de sus se arată supt cerul noros, cu mănunchiuri de copaci printre semănături de porumb, cu biserici, cu case albe. Una lîngă un pîriū, alta mai supt umărul dealului, între vii; une-orî chiar pe culme stă căsuța doritoare de singurătate și de priveliști largi.

Am auzit că pe unele locuri culesul e o minune. Culegătorii nu se plătesc. Toți flăcăii și fetele satelor se îndeasă la cules, fiind-că știu că petrec bine. Fetele își pun cununii de flori galbene. Din răsărit pînă în bruma nopții văile răsună de chiote. Lăutarii umblă cîntînd prin vie după culegători. Toate gurile aū urmele bunului rod. Ciorchinii cad și se împrăstie pe jos, iar boabele troznesc subt tălpile goale. Iar seara, lîngă cramă și lîngă teasc, se încing la flacăra focului jocuri nebune încălzite de mustul dulce și pișcător.

Și aci odată trebuie să se fi întîmplat tot așa. Zilele de cules sint cele din urmă zile de sărbătoare ale naturii. Și plăcut ar fi să vezi fetele cu rodul viței în copăi, pe creștet, strecurîndu-se cu ochii lucitori printre butuci pînă la teasc; să vezi flăcăii cum le tae drumul cu gura plină de glume. Une-orî să-ți vie mirosul aspru al vinului care fierbe în buți...

Și ce trebuie să fi fost culesul aci, în ținutul nobil și foarte vechi în obiceiuri al Gorjului! Cînd veniaū la vie cu rădvane boerii mari. jupînesele și coconașii în veșminte bogate și grele! Cînd se auziaū flintele pocnînd pe deal ca să vestească pe cei din cramă să intinză mesele, și cînd la poarta viei așteptaū țiganii lăutari potrivit scripcele, înșirați unul lîngă altul, cu capetele goale și cu căciuilile puse pe pămînt înaintea fie-căruia...

Moșul pîndar nu știe de vremurile acelea, dar tot povestește cu fața plină de lumină de petrecerile culesului, cînd via era sănătoasă.

— Acum, așa cum este via asta, tot mi-e dragă. Am trăit în ea și

staū s-o vāz părăginindu-se, îmbătrīnind și ībolnāvīndu-se odatā cu mine. Uite-o, ți-e mai mare mila. Și toate le-a făcut gīndācelul dra-cului. — Ce era odatā pe aici! Ia vino īncoa!

Mā duse supt un gorun fișiitor, tocmai pe culme, de unde se vedea departe :

— Uite Runcu, Dobrița, Frātești. Vezi? Dealurile alea atīt de verzi sunt podgorii... Ei fi auzit de vinul de Runcu... Vezi, toatā frumu-sețea de colo peste ciți-va ani n-o sā mai fie. Toate viile ajung ca a noastrā. Așa a pierit vinul de Rogova, vin tare, curgea ca picā-tura de sīnge, și cīnd l'aruncaī īn foc se aprindea. Astfel de vin sā fi bāut! Tot ca el o sā se ducā și Runcu. Pun ei pe urmā vițā nouā, altoesc pe lāuruscā, dar nu mai dā vin bun; e mai apos, mai slab. Se duce vremea veche, a bunā; vine sārācia și nevoile...

Amārit moșneagul a plecat de lingā mine. Iar eū am rāmas mult timp gīnditor, ascultīnd cite un glas de copil, un muget, un sunet de clopot, ridicīndu-se de unde-va, de ici de colo, din pacea vāilor, am rāmas privind strālucitele īnālțimi ale munților de atlas care īși aruncaū din pisc īn pisc troenele de nori īn spre uriașul Paring al cārui virf pārea ascuns īntr'un intunecat viscol de zāpadā.

G. VILSAN.

BCU Cluj ~~University~~ Library Cluj

CHEF PE LUNĂ

— DUPĂ UN POET CHINEZ —

*Staū īn chioșcul luminat de lună,
Inainte-mī un ulcior cu vin —
N'am tovarăș, dar, ce-mī pasā mie?
Singur eū cu mine am sā 'nchin.*

*Haide dar! ridic voios paharul —
Lunā, tu, sā-mī ții de-urīt nu vreī?
Iatā, māi, și umbra mea de colo —
Heī, acuma sīntem tocmai treī!*

*Dar cu vinul — parcā nu-ī deprīnsā
Drāgālașa mea amicā, luna.
Umbra mea īn schimb e bun tovarăș —
Cel puțin o vād cā bea īntruna.*

*Eă încep să cînt de voe bună,
Luna saltă 'n colo și încoace...
Prind să joc, și iată că începe
Umbra mea pe loc și ea să joace.*

*Luna trece peste chioșc acuma,
Norii 'ncet încet îi dau ocol,
Umbra, nu știu unde-a dispărut, și singur
Înainte-mă stă ulciorul gol...*

ST. O. IOSIF.

A I U R E A

— NUVELĂ —

Așa o duceau de cînd se luaseră: se ciorovăiau toată ziua, de dimineața pînă seara, pentru mai știu ce, pentru nimica. Cînd se scula, dis de dimineață, se lua la hartă, par'că era un făcut, nu era zi de la D-zeu să nu facă gilceavă. Și fetița lor, Nela, își inghițea cafeaua cu noduri, între lacrimile mă-sii și sudălmile lui tat-său, pe cînd băiețelul, Turel, habar n'avea de nici unele și bătea cu palmele pe masă, neștiutor. Nela tăcea, mititica, și, simțitoare, îi venea să plîngă cînd îi vedea cum își amărăsc traiul, fără să 'nțeleagă de ce. Își vira nasul în fârfurie și mesteca în silă, tremurînd de spaimă și durînd-o vorbele aspre ce-și asvîrleau părinții ei, pînă ce-și aduceau aminte de dinsa și li se făcea rușine. Atunci se mai liniștea; orî el, orî ea, o arătau cu o privire și cătînd să-și domolească necazul, își șopteau pe franțuzește:

— «Pentru Dumnezeu, fetița...»

Și atunci fetița tresărea și mai tare, știindu-se băgată în seamă, i se răcea singele, se ștergea cu șervețelul la gură, se scula binișor de pe scaun și pornea de-i săruta, întîiu pe el, apoi pe ea, gătindu-se de dus la școală. Amîndoi îi atingeau fruntea cu buzele, în chip de sărutare, îi dăruiau gologani frumoși, albi ca argintul, și-o dădeau în seama jupînesei s'o ducă la școală. Rămînea băiatul; de el n'aveau grijă, căci nu 'nțelegea; se 'nvîrtea printre ei fără să știe, orî îi întrerupea cu cîte-o întrebare nevinovată, la care nici nu răspundea în focul zarvii încinse.

Apoi el chema vistavoiul, de-l ajuta la îmbrăcatul mantalii și 'ncinsul săbiei și pleca, posomorit, la cazarmă.

Ea trecea în ietăcel, și privea 'n oglindă, se găsea frumoasă și se simțea bucuroasă când, surizindu-și, băga de seamă că supărarea nu lasă nici o urmă pe pielea feții, albă și plăpindă; se lăsa, leneșă, pe divan, curățindu-și unghiile și frecindu-și-le cu o uneltă mică, de piele de căprioară, îmbicsită de niște pulbere roșietică, dintr'o cutioară; lăsa capul pe spate și se lungia somnoroasă, își încrucia brațele supt cap și da drum închipuirii să viseze. Dacă Turel, scăpat din mîna madamii, da buzna peste dînsa, nu se supăra; îl lua în brațe, îl apuca de subțiori, îl ridica în sus, și-l juca, în aer, ca pe o minge, de se gîdila copilul și ridea, argintiū, pînă ce obosia. Apoi îl lipea de obrazul ei și-și apăsa capul așa, de al lui, de-l acoperea cu toată podoaba părului ei bogat, din care se-mprăștia un miros suav, de se muncea copilul și se zbătea tot, să se scape din încleștarea asta pătimașe care-i innăbușea răsufierea și-i orbea văzul... Cînd se sătura, chema pe madama și-l trimetea la joacă.

La școală, Nela, îngîndurată la locul ei din banca întîia, nu înțelegea spusele dăscăliței și-o furaū mințile acasă, la taică-său, la mă-sa, la certurile lor. Cîte odată i-se umeziaū ochiū, pînă ce-o băgă de seamă domnișoara, și veni lingă ea de-o întrebă blind și dulce ce-are, de nu-i e bine, de nu e bolnavă. Cînd suna clopoțelul de odihnă, o lua domnișoara cu ea, de mină, o ducea în cancelarie, la directoară, unde profesoarele se făceau cerc în juru-i, se puneau s'o răsfețe, s'o desmerde, s'o întrebă, s'o descoase, să-i dea ceva bun de ronțăit, pînă ce-o vedeaū că se face iar veselă, că se inseninează, și atunci o ducea în curte, între fetițele cele-lalte, pînă ce Nela uita de tot și se dedia jocurilor și ștregăriilor, supt salcîmii mirositori și umbroși.

Iar cînd venia jupîneasă, la ceasul mesii, s'o ia acasă, fetița-i săria înaintea îngrijorată, cu fruntea ei mică iarășî cutată de crețuri timpurii, alerga după ghiosdan, uita să măi treacă pe la domnișoara și pornia, grăbită, pe ulițe... Unde nimeria un colț măi singuratic, se opria în loc, își ținea răsufierea, și întindea miinile de apuca pe după git servitoarea în semn de-ai spune ceva la ureche. Și cînd slujnica își pleca urechia spre gurița ei trandafirie, ea-i șoptea, măi în fie-care zi, aceeași vorbă.

— «S'aū împăcat? Spune... S'aū împăcat?...» Și jupîneasă trebuia să mință regulat, de dragul ei, de milă :

— «Se înțelege... de bună seamă : S'aū împăcat!» Atunci Nela se lăsa amăgită, uita că în ajun și în zilele din urmă, nu fusese după spusele jupînesii, se înveselea și pleca bucuroasă, înaintea, pînă ce ajungea acasă și-i găsia pe unul într'o parte, pe altul

intr'alta: pe el în odaia de lucru, fumînd țigară peste țigară, pe ea în ietac, pe divan, tăcută și fără chef. Iar din felul cum sie-care îi innapoia sărutul ei, tot-d'a-una dulce, pricepea, fata, că împăcarea care să fi risipit nori de dimineața, și din ajun, și din zilele trecute, era departe.

La vremea mîncării se așeza la masă cu sfială, iar dacă băețelul, gureș, făcea larmă prea multă, ori da semne de neaștîmpăr la bucate, ea-î punea binișor mina pe guriță, ținîndu-l de rău, iar dacă băiatul—băiat, ce se-î faci?—începea să chirăe și să lovească cu minuțele în farfurii și în tacîmuri, ea se apleca binișor, și-l săruta prelung, să-l împiece. Băiatul atunci își innoda brațele ca un colan în jurul gîtului sori-sii, gurile lor se împreună, ca două flori de grădină într'un vlăstar, ochii lor își surideau de împăcaciune. Căci între ei doi pacea se făcea lesne.

Dar nici chipurile nevinovate ale copiilor, nici dragostea lor, nici sărutul ăsta primit din amîndouă inimile, ce-ar fi mișcat și pietrile, nu schimbau fața zilei, și furtuna întreruptă pe vremea ceasurilor de cazarmă începea iară, fără cuvînt, mai tare, mai groasnică. Dintr'un fel de bucate neisbutit, din o vorbă spusă jupînesii, dintr'un cuvînt fără însemnătate: o scînteie de nimic și focul începe să trosnească:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— «Păi cum!.. Vezi c'ai mîncat bucate mai bune la dumneata, la Balș.

— «Și bucatele mai bune, și vorbele mai frumoase de cît în casa mea...»

— «Vezi dumneata unde era să fie boerul!»

— «Să știi!»

— «Grele păcate, să duci traiu cu mitocanul...»

— «Cît de boieroaică ești, uite dovada...»

— «Parc' am fost fermecată de nu te-am văzut din prima zi.»

— «Și eă parc' am avut orbul găinilor...»

— «Ce moș-teacă ordinar!»

— «Ce cucoană de neam!»

Și tot așa pînă ce se ridicau de la masă. El trîntind șervetul pe un scaun, ea clătindu-și gura cu apă caldă, din botul de sticlă verzie și scuișind în blidișor, sgomotos, cu scîrbă și cu ciudă, ca și cînd ar fi vroit să-l scuipe pe el.

Și tot așa; Nela pleca mîhnită la școală, iar căpitanul Stanomir se gătea de dus la cazarmă.

Apoi se făceau zile de tăcere. Săptămîni întregi nu schimbău o vorbă, zilele treceau lungi și plicticoase, iar Nela urmărea discor-

darea ce începea să se lase cu încetul, pe nesimțite, între părinți, cu tremurături de inimă și cu vibrări adânci în tot trupul ei simțitor.

O vizită, o treabă bănească, unde sfatul tuturor era de lipsă, întoarcerea bunicilor de la țară, darurile aduse de ei, cutiile cu lohmale pentru copii, dragostea și diesmierdările lor bătrânești, umpleau casa de alt-fel de viață.

De hatîrul lor își vorbiau, răspundeau, la olaltă, întrebărilor bătrînilor, se priviau în față, ca în de demult dusele vremuri bune, ascunzînd ochilor părinților ei adevărata viață ce se încuibase între dinșii. Nela mergea la școală voioasă, ducînd în ghiozdanul ei hîrtioare cu pastă de gutuî, rahat de mustuleț și alte bunătăți aduse de bătrîni, și împărțînd, cu drag, toate astea, în ceasurile de joacă, cu prietenile ei, ca și ea, poate, copile ce căutau în prietenia de la școală uitarea celor văzute ori simțite acasă, pe cînd Turel asurzea cu ștîngăriile lui urechile bunicilor, ori le oboseau brațele ce trebuiau mereu să-l poarte, să-l joace, să-l salte, în sus, spre grindă, în zboruri ce-l făceau să se gîdile, și să ridă, să moară de rîs. Cu drăgălășiile lui, toate i se treceau. Pe genunchii moșului călare — hop! hop! — toată dimineața, pînă ce descoperea lăntîșorul de la ochelari și-l apuca, și-l răsucea de-l rupea în două, sau medalionul dela ceasornic, pe care-l punea să-l deschidă de zeci de ori și să-i arate cum era mămuca la măritiș și căpitanul cînd eșise ofițer, iar de apuca, cumva din nebăgarea de seamă a bunicului, tășurile giuvaerului, le chinuia pînă ce-și eșeau din balamale și-l punea pe drumuri, pe bunicu, să plece cu el la argintar să-l dreagă. Dar cu bunica? Nu-i mai rămăsese boabă de chihlibar la broșe, grăunte de mărgăritar la cercei, — la toate le făcuse de petrecanie Turel, — și bunica își privea, surizînd, legătura de aur a agrafei goală de chihlibar și toartele văduve de mărgăritar, le strînsese din mîna nepotului și mărgăritare și chihlibare, cu șiretenii și cu minciuni și le adunase într'un petic de gazetă, ascuns acum cu îngrijire pe fundul săculețului de atlas, pînă să iasă și să dea pe la ginvaerghi.

Dar se apropia vremea dusului la țară, la Păltineni: Linica, fata lor cea nemăritată, le scria chemîndu-i pentru fel de fel de treburi și nu le mai era îngăduit bătrînilor să lungească la stat, cu copiii, cu nepoții, ori cît de drag le-ar fi fost. Și pe cît de scurtă le fusese șederea lor la oraș, pe atîta și pacea din casă.

Cu cite-va zile mai nainte, seara, la culcare, după ce zisese «Tatăl Nostru» și se vîrîse în așternut, Nela apucase pe bunicuța de haină, o trăsese lingă ea, pe pat, îi aplecase capul pe pernă și-o silise să

se culce alături, și pe cînd ceilalți erau după altele, prin odăi. Îi rostise încet și dulce, de n'a auzise alt nimeni.

— «Mai șezi, bunicuțo, bunicuțo draaagă» !.

Ar fi vroit să-i spună mai mult, dar cuvintele i se stinseseră pe buze, căci se gîndise : Cum să zică ea că fără bunicuța și fără bunicul viața părinților ei, abia milcomită, o să se facă iar un iad și ei o să i se topească inima, o să i se strîngă și n'o să poată face nimic?

Bunicuța se înmuie, spuse bunicului, se 'nduioșă și el, că doar atît aștepta, și mai rămăseseră. Dar odată și odată tot veni minutul plecării.

Brașoveanca fu scoasă din șopron, unde se odihnișe patru săptămîni încheiate, gătită de drum, unsă pe la 'ncheieturi ; la codirlă se anină șipetul cu albituri și îmbrăcăminte, iar dinnainte se așezară putinicile și borcanele acum goale de conținutul lor.

Și bunicii plecară și casa întregă se simți, de chiar a doua zi, de lipsa lor.

La vreo trei zile căzu o serbătoare națională, luarea Griviței. Parăzile îi erau urite foc căpitanului și ură de moarte pe cei ce căscau gura la catedrală, pe străzi și pe la ferestre.

— «Derbedei ce n'au de lucru și oamenii fără căpătiu, cască-gurile și băieții de prăvălie, zicea Stanomir despre această clasă de oameni, ce nu-i putea suferi. Spusese Mioarei, să nu se ducă, și dînsa, nu știu cum, într'un minut, cum n'avea des, îi făgăduise ; se vede, însă, că-și adusese aminte că din pricina dusului ăștia se mai stîrnise ceartă mare la zece Maiu... Dar la vremea slujbii trecu maioreasa și se abătu pe la poartă. Îi strigă din trăsură :

— «Haî, nu ești gata ? Nu mergi, Mioară» ?

Nu fusese nici-o vorbă de așa ceva între femeii și dintru început Mioara se miră, dar după o clipă de răzgîndire, uită de făgăduială, răspunse de la fereastră că merge și dete fuga să se îmbrace. În dulap, însă, nu-și află rochia de stradă, și nu dete de pălărie. Incepă să facă gură pe slugi, să se ațite. Nela însă se avîntă în brațele ei :

— «Nu te duce mamă draaagă»... Mă-sa o privi lung, o înțelese și vroi, o clipă, să asculte de fată, dar firea ei capricioasă o învinse :

— «Haide, Neluțo, fii cuminte și nu te vîrî în treburile celor mai bătrîni...»

— «Mamă dragă...» se ruga stăruitor fata, cu obraji roși ca văpaia și cu ochii gata pe plins.

Dar un gest de nerăbdare al mă-sei, un gest urit, pe care-l cunoștea ea, îi tăie pofta de stăruință.

Plecă umilită și se întoarse cu brațul plin de mătăsuri și panglice

ce măturaș podelele și nu le putea dovedi miinile ei destul de mici, — le puse pe pat și se duse după pălărie.

La biserică Mioara avuse un simțimint de remușcare și se așezase într'un colțișor ferit de privirile căpitanului, ce stătea lingă maior, la dreapta colonelului, și era cit p'aci să scape nevăzută.

Dar la ieșire, nu știu cum, din pricina gloatei, nu putu să se dosească cu destulă iscusință; ba întâmplarea făcu s'o deosebiască căpitanul tocmai cînd se ghiontea să se strecoare printr'o lature a pridvorului și se lipi, astfel, vrînd să-și facă loc, cu tot pieptul, cu bustul întreg, de umerii substitutului. Căpitanul se făcu foc și se întoarse acasă negru și întunecat. Mioara abia avusese timp să-și schimbe rochia. Stanomir o luă numai decit la socoteală, nealegîndu-și și necrușîndu-î cuvintele:

— «Așa, ai? La braț cu substitutul? Năpîrcă!»

— «Cuum?...»

— «Ce, mai și tăgăduiești?»

— «Indrăznești?»

— «Cinico!»

— «Mișelule...

Căpitanul apucase garda săbiei și în sfortărea ce făcea ca să tragă tăișul, dragonul se bălăbănea, galben și lucitor, ca o viperă ce se svircoala ca să muște; mișcarea însă îi fu oprită de o sărutare a Neli, care se avîntase, galbenă ca lămia, ca ieșită din minți... Căpitanăeasa, striga acum, apucată de un acces de isterie, plîngea, blestema și furia-î creștea cu cit se știa nevinovată... Limba i se împletea și o spumă ușoară, ca o undă, i se ivise la colțurile gurei; privia drept în albul ochilor pe căpitan, într'o ținută amenințătoare, cu bustul înainte, țeapăn, cu părul desnodat din coc, pe ceafă, cu degetele miinilor strînse și cu unghiile ieșite afară, lungi.

— «Mișelule, mișelule, mișelule...» îi striga neputînd găsi alte cuvinte și furia ei întrecînd ori-ce margini.

În mijlocul odăii Căpitanul, drept, cu chipiul pe cap, încins cu eșarfa, cu epoleții pe umerii lui orizontali, așa cum venise de la paradă cu miinile încrucișate pe piept, fulgera din ochii lui adînci pe Mioara, ca și cum o aștepta să se avînte,—și el, printr'o mișcare sălbatică, care se înțelegea din ținuta lui groasnică, s'o șteargă după fața pămîntului. Țipetele ei nu numai că nu-l mișcau, dar l-ațîtau și și mai mult, fiindcă le socotea o scenă, cum mai văzuse.

Intr'un colț, privindu-î pe amîndoi, și gata să mijlocească ori pentru unul, ori pentru altul, pîndea tremurînd Nela, de care părinții nu se mai rușinau acum.

«Intr'un rind Mioara, tot mai aprinsă vroi să se arunce asupra lui: Căpitanul parcă atit așteptă. Atunci între ei se aruncă iar Nela, ne știind ce să facă, dar cu atita rugă duioasă în ochii ei blinzî, că-î amorți pe amîndoi locului. Stanomir întinse dreapta cu un gest poruncitor și începu să răcnească:

— «Ieși, cucoană, ieși năpircă, ieși numai de cit, ori pun să...»

-- «Din casa mea? Din casa mea, să ies?! Eși, tu, nemernicule...»

Intr'o clipă Stanomir se reculese, își aduse aminte că nu era casa lui, că era casa ei, de zestre, și înțelese că era drept să iasă el... Chemă pe soldat și puse de-î adună calabalicul lui tot, apoi trimise după o trăsură.

Pe cînd se plimba, în lungul pălimarului, adăstînd să vină trăsura, și-aduse aminte de copii și ne mai văzînd nici pe Nela, se duse în odaia lor să-î caute.

Băețelul dormea, iar pe fată o pornise madama la școală cu jupineasa, ca să-î cruțe ochii și urechile de cele ce se petreceau în casă.

Și cînd trăsura urnea din curte, purtînd pe Stanomir, desfigurat, cu fața neagră și cu ochii aprinși; iar pe capră pe vistavoiu, în haine cenușii, ținînd pe genunchi cele două geamantane de pînză cernită, în ietăcel Mioara căzuse îmuiată, fără puteri, pe divan, cu fața în jos, cu capul în palme, mușcînd nervos din colțul batistei brodate, fără nici-un fel de gînd în mintea ei turburată... De odată simți o arsură urcîndu-se pe piept în sus, un val cald suind spre gîtlej, un înec, un gilgiit de tuse, și duse batista la gură. Pe pînza subțire rămăsese o urmă ușoară, spumoasă, cu vinișoare roșii, ca cîrmizul.

Mioara sări înspăimîntată și alergă la fereastră să se încredințeze. Cînd fu sigură că scupase sînge, o pătîcică din ființa ei, din plămînul ei de mult bănuit, aruncă o căutătură de fiară spre poartă, tocmai cînd trăsura eșî și scrișni printre dinți, la adresa bărbatului său, cu un gest al minii drepte ce începuse să tremure.

— «Canalie... M'ai mîncat friptă!»

(Sfîrșitul în nr. viitor).

CATON TEODORIAN.

BOERII GIULEȘTI.

Pe atunci eram mai mic.... Ascultător nu prea eram și de asta, ori de câte ori auziam pe tata zicându-mă «că n'oi fi dintre boerii Giulești» mă tot munceam cu gândul să aflu și eu rostul vorbelor acestora. De ce se glumea pe socoteala mea cu aceste două cuvinte, spuse muștrător, dar și batjocoritor?... Aceasta am aflat-o mai târziu și v'o spun și D-voastră acuma.

....Eraū, se spune, doi frați. Părinții lor, proprietărași cuprinși pe vremea lor, muriseră nemîngăiați că lăsaū doi urmași, care nu prea dădeaū semne de procopseală. Vina fusese poate și a lor, căci prea îi crescuseră coconī. La muncă nu-î îndemnasera, și copiii, acum flăcăi împliniți, socoteaū cea mai mare rușine de a munci ceva, măcar și a muta un lemn de ici, colo. De la părinți, nu moșteniseră mare lucru. In afară de cureaua de moșioară, din care vinduseră cea mai bună parte tot din pricina neghibobiei lor, le mai rămăsese doi căluți frumusei nu e vorbă, o pereche de cizme mai de șoi, un costum de haine cum nu mai văd pe acuma, și ce-o mai fi rămas, că eu atita știū....

Munca li se părea rușinoasă, bine vă spusei. Petrekerile însă, de mai că-î îndemnaū să nu le lase nevremuite.

Se făcea vre-o nuntă, ceva, în sat?... Iată-î și pe «boerii Giulești» în fruntea nuntașilor. Făceaū și cinste ce e dreptul, căci cine eraū mai chipeși și mai înțoliți ca ei... Și ce mîndru mergeaū cu caii alăturați unul de altul și ce frumos le sclipeaū cizmele și ce mîndrețe de haine... să fi căscat gura și să fi tot privit loculū...

Dar mă veți întreba, bine creștine, spuseși că in casa lor nu moșteniseră de cit o pereche de cizme, că ei știū că nu mai fuseseră harnici să mai cumpere și altă pereche, cum atunci de le sclipeaū cizmele la amîndoi?... Și eu v'ași răspunde fără să șuguesc. Apoi, bine, dar d-voastră nu înțelegeați cum stă lucrul... Ei mergeaū cu caii numai alăturați, pentru că dacă s'ar fi depărtat, ați fi înțeles și d-voastră, că în picioarele care cătaū înăuntru in loc de cizme purtau cite o ghiată, ruptă și aceea, iar perechea de cizme o împărțiseră amîndoi: unul luase una, celălat alta, și le încălțaseră așa fel ca să vie in afară cailor, unul in piciorul drept, celălat in cel sting. Cine ar fi putut să vadă asta, că ei staū par'că lipiți cu caii!...

Și nu se rușinaū boerănașii noștri, cînd venea mireasa și atîrna de gîtul cailor cite un șervețel cusut cu alesături frumoase. De pomană, vezi, nu le era rușine.

Ei dar cînd ieșeau și ei pe jos și se preumblau prin cel tîrg, rămînea lumea cu ochii la ei, cînd vedea mîndrețea de haine și încălțăminte ce purtau.

Dacă însă ieșeau pe rînd, cînd unul, cînd celălalt, veți socoti poate că făceau aceasta, pentru ca să poată lumea să-i privească mai bine, căci de-ar fi ieșit amîndoi odată, s'ar fi împărțit căutăturile.... Vorbă să fie...

Eșia unul, se preumbla ce se preumbla, și se ducea acasă. Aci desbrăca costumul și cizmele, pe care le lua frate-său, care se îmbrăca și el, și pornea prin mulțime săse minuneze lumea și de Coconia sa.

Și tot așa, de-ar fi fost mai mulți frați, ar fi tot ieșit cîte unul și toți tot o podoabă.

Să te mai miri decî, cînd se întrebau sătenii:

—D ar cine fu cel care trecu adineaori pe aici, cela cu haina frumoasă?

— Boerul Giulescu, ce, nu-l cunoști...

Și după ce se apropia celălalt frate:

— Dar ăsta cine e, de e tot la fel îmbrăcat?

— Cin 'să fie?... Ia, tot boier Giulescu, frate-său.

— Bre, dar mari boeri or fi și ăștia, că tot o mîndrețe de alesătură!...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La muncă pas de i-ai fi văzut. Nici pînă la moară, care era o palmă de loc, nu mergeau, tot de rușine. Deprinseseră un cal să se ducă singur acolo. Aveau nevoie să macine ceva?... Puneau o tăgîrță cu grîu orî porumb pe spatele calului și-l porneau spre moară. Calul, dobitoc deștept, își cunoștea serviciul. Pornea drept la moară. Aci, morarul care știa de unde vine calul, da jos mica povară, măcina grăunțele, punea iar sacul pe cal și-i da drumul spre casă.

Ce se întîmplă însă într'o toamnă?....

Era vremea sămănatului. Cuconii noștrii aveau la arat cîțiva oameni. Aceștia trimiseră vorbă de la cîmp boerilor, ca să aducă griul ce-l mai aveau oprit de sămîntă, ca să-l samene.

Ce și-au zis însă boerii Giulești?... Ca să vie ei pînă acolo, le-ar fi fost rușine, că i-ar fi văzut cineva, măcar că n'ar fi dus ei sacul în spate. Mai bine să stea în casă. Ce s'au gîndit apoi?... Aū pus sacul cu ultimul grîu, ce mai aveau, pe spatele calului năzdrăvan și l-au îndreptat către sămănători... Al naibii cal însă, știa numai un drum, cel spre moară. A mers decî acolo și morarul și-a făcut datoria.

Cînd s'a înapoiat, griul de sămîntă venea prefăcut în făină.....

Mai samănă locul acum, dacă mai ai cu ce, frate Giulescule....

.....Par 'c 'aud vorbele tatiî... «Mai, munciți, să nu vă fie rușine de muncă, că n 'ați fi ca boerii Giulești, că numai ăia erau așa...»
Acum rideți și d-voastră, că eu nu mă rid.....

S. BRĂDIȘTEANU.

SAPTAMÎNA DRAMATICA

DESCHIDERA STAGIUNEI.

Răsvan și Vidra. — Fontina Blanduziei. — Crimă saū
Virtute. — Sherlock-Holmes.

Anul acesta, judecînd după numerosul public al primelor reprezentațiunii, s'ar părea că interesul pentru teatru este în creștere și că entuziasmul pentru literatura noastră dramatică, originală și clasică, devine mai puțin platonice. Multă lume abia acumă descoperea frumusețile de cugetare și energia versurilor din «Răsvan și Vidra» această dramă atît de romînească, în cît pare că respiră farmecul literaturii populare. Reintrarea d-lui Nottara, cu o piesă de care se leagă amintirea celor mai frumoase momente ale teatrului nostru, a fost prilejul unei sărbători sincere pentru iubitorii de tradiție și de poezie.

Interpretarea a fost din cele mai mulțumitoare. Alături de fruntașii scenei noastre, s'aū remarcat calitățile mai multor artiști tineri în a căror valoare se pot pune frumoase speranțe. Ast-fel d. Demetriade în Răsvan, a avut un partener demn în rolul hatmanului, pe d. G. Storin care a spus versurile lui Hasdeu, cu multă distincțiune și cu o emoțiune concentrată și impresionantă.

D-ra M. Filotti a dat o siluetă reușită a Vidrei. Pe alocurea însă, organul care pare că nu e îndestul de exersat, a fost sugrumat de o emoțiune incompatibilă atît cu rolul, cît și cu temperamentul d-sale. În *Neera*, calitățile fizice aū ajutat-o mult în scenele de cochetărie.

D. *Belcot* s'a arătat, în cele trei roluri jucate de d-sa în două zile, că posedă admirabil, arta nuanțelor fine și a intonațiunilor de un comic irezistibil. Pe d. Manolescu îl așteptăm să-și dea deplina măsură în piesele moderne.

Comedia *Sherlok-Holmes*, pare că va da o strălucită serie, pentru matineuri, cînd amatorii de reprezentații spectaculoase sunt mai numeroși.

Crimă saū Virtute, de d. Bengescu-Dabija, este o dramă întunecată în care par'că circulă sufletul fatalității antice, care a urmărit familia Atrizilor. Bărbat model, înșelat cu nerușinare, în certuri cu frați vitregi, copii în care vițiile mamei se desvoltă cu o uimitoare precocitate, sinucideri, omoruri, etc. Intr'un cuvînt, o bogată desfășurare de crime care exasperează cea mai tenace virtute, atît a omului cinstit din piesă, cît și a publicului din sală.

M. PAL.

CRONICA VESELĂ

Înșiruite 'n rafturi, pe brînci, supt vechea boltă,
În fel de fel de sticle cu epitafuri varii,
Dorm rarele selecții, recoltă cu recoltă,
Precum dormeau anticii Romani în columbarii.

«Ei m'am născut in anno o mie și opt sute,
Da, sint Matusalemul întregilor podgorii,
Văzuți pe Bonaparte încununat de glorie —
Sint cronicarul vesel al buneii vremii trecute».

«Hei, ei crescui pe coasta rîposului Vesuviu,
Pe vremea cînd pe lume nu apăruse sapa.
Plantat am fost de Noe, 'nainte de deluviu,
Și n'am cu toate-acestea nimic comun cu apa»...

«Ei sint contemporanul lui domnu' Ipsilante,
Și-am apucat Zavera, de Beldiman descrișă,
De Beldiman sărmanul ce nu era un Dante —
Fac parte dintr'o vreme grozav de compromisă»!

«Da, imi aduc aminte și eu: era in anul...
În anul cu Zavera»... — «Confunzi cu strada Enii?!».
«Nu... dar erau in țară tot vremuri de bejenii»...
«Ei fiți din Vișoara de unde-i Sadoveanu?!»

«Știrbey imi este tată, am vîrsta mii recentă...
Nu port cămașă scumpă țesută din tavin,
Nici chiar foaia de vișă ca Venera decentă,
Căci eu nu am ce-ascunde: sint pur și simplu vin».

«Mă recomand: sint Tokaj, magnat de vișă veche»...
«O tac!» răspunde corul de sticle iridente.
«Cctnarul e mii nobil, e fără de păreche»...
Cresc din extrema stîngă proteste violente.

Se umple 'ntreaga boltă de clinchete rebele,
Și sgomotul din hrubă in hrubă se repetă. —
Rid sticlele bătrîne: «Am fost și noi ca ele...
Dar astea 's prea lipsite de orice etichetă»!

A. MIREA.

„MINERVA“

Institut de arte grafice și editură, Bd. Academiei, 8
Șirada Edgar-Quinet, 4, București.

A apărut :

Vremuri de Bejenie

DE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

M. SADOVEANU

Povestiri alese

de GUY de MAUPASSANT

Traduceri de

M. SADOVEANU

Prețul fiecărui volum : LEI 2.—

De vânzare la toate librăriile din țară.

Routăți Literare apărute în editura
instituitului de arte

grafice și
editură

„**Minerva**”

București. — Bd. Acade-
miei 3, — Edgar-Quinet 4

M. Sadoveanu

**La noi,
în Vișoara**

Scrisori către un prieten

Prețul: Lei. 2.—

I. A. Bassarabescu

Vulturii

Schițe și nuvele

Prețul: Lei 1.50

N. Dunăreanu

Chinuții

Schițe
din viața de port

Prețul: Lei 1.50

Em. Gârleanu

**Cea d'intăi
Durere**

Prețul: Lei 1.50

Cu ilustrațiuni

M. Eminescu

Geniu Pustiu

— Roman inedit —
Ediția II-a

Prețul: Lei 2.—

Ludowig Daus

**Doamna
Oltea**

Prețul: Lei 1.—

N. IORGA

Prin Bulgaria la Constantinopol

Prețul: Lei 2.50